

Project Procesbegeleiding Regioschool
Datum 19 mei 2020
Kenmerk << Vul hier het kenmerk in >>
Van Ronald de Bie en Valerie Boon
Aan

Betreft **DESTEP-analyse locatiekeuze Regioschool**

1 Inleiding

In Friesland hebben basisscholen te maken met een teruglopend leerlingenaantal. Er zijn steeds minder kinderen en er worden steeds minder kinderen geboren. Deze krimpproblematiek zorgt ervoor dat het voortbestaan van scholen onder druk komt te staan. Stichting Gearhing houdt in Baard en Jorwert scholen in stand die relatief klein zijn. Deze scholen lopen op termijn het risico gesloten te moeten worden. Om deze reden zijn directie, teams, MR-en en bewoners in de omgeving van Baard, Jorwert en Easterlittens met elkaar in gesprek over kwalitatief duurzaam onderwijs in de vorm van een regioschool.

2 Scenario's

De volgende stap in het traject is het bepalen van de locatiekeuze. Het doel is om de regioschool te organiseren op een min of meer centrale plek in de omgeving van Baard, Jorwert en hun voedingsgebieden.

2.1 Scenario 1: Regioschool in Baard

Het eerste scenario beschrijft een regioschool op de huidige plaats van de Stjelp in Baard. Afhankelijk van het verwachte leerlingenaantal kan eventueel het huidige schoolgebouw worden aangepast.

2.2 Scenario 2: Regioschool in Jorwert

Het tweede scenario beschrijft een regioschool op de huidige plaats van de Krunenstrobbe in Jorwert. Afhankelijk van het verwachte leerlingenaantal kan eventueel het huidige schoolgebouw worden aangepast.

2.3 Scenario 3: Regioschool op een nieuwe centrale plaats

Het derde scenario beschrijft de nieuwbouw van een regioschool op (nog te bepalen) nieuwe centrale plaats in de omgeving van Baard en Jorwert. De exacte locatie is nog niet bekend.

3 DESTEP-analyse

De drie scenario's worden op basis van een DESTEP-analyse met elkaar vergeleken. De DESTEP-analyse is een model om de externe omgevingsfactoren en hun impact op verschillende scenario's te identificeren. De DESTEP-analyse onderkent de volgende componenten: demografisch, economisch, sociaal-maatschappelijk, technologisch, ecologisch en politiek.

3.1 Demografisch

Demografische ontwikkelingen en leerlingentellingen

Een groot deel van Friesland is nu krimp- of anticipeergebied. Alleen de gemeenten Leeuwarden, Súdwest-Fryslân en De Fryske Marren hebben deze status niet. Volgens het CBS ligt de bevolkingsafname in de gemeente Leeuwarden tussen de -5 tot -2,5% tot 2050. Na een stijging in het aantal jongeren tussen de 4 - 11 jaar tot 2035, zal dit aantal naar verwachting afnemen met ongeveer 11% in de periode 2035 – 2050 in Leeuwarden (CBS, 2019; Fries Sociaal Planbureau, 2019).

In de onderstaande tabel zijn de leerlingenaantallen en leerlingenprognoses van de scholen weergegeven.

	Tellingen						
	2014*	2015*	2016*	2017*	2018*	2019*	2020*
De Stjelp (Baard)	50	44	37	36	38	38	38
De Krunenstrobbe (Jorwert)	36	37	40	33	36	28	25

Volgens de eigen prognose van de Gearhing zullen de scholen er de komende jaren als volgt uitzien:

	Prognoses per 1 oktober			
	2021**	2022**	2023**	2024 **
De Stjelp (Baard)	32	25	23	25
De Krunenstrobbe (Jorwert)	19	17	12	11

* definitief na vaststelling DUO

** volgens eigen prognoses Gearhing (telgegevens per 1 oktober 2019)

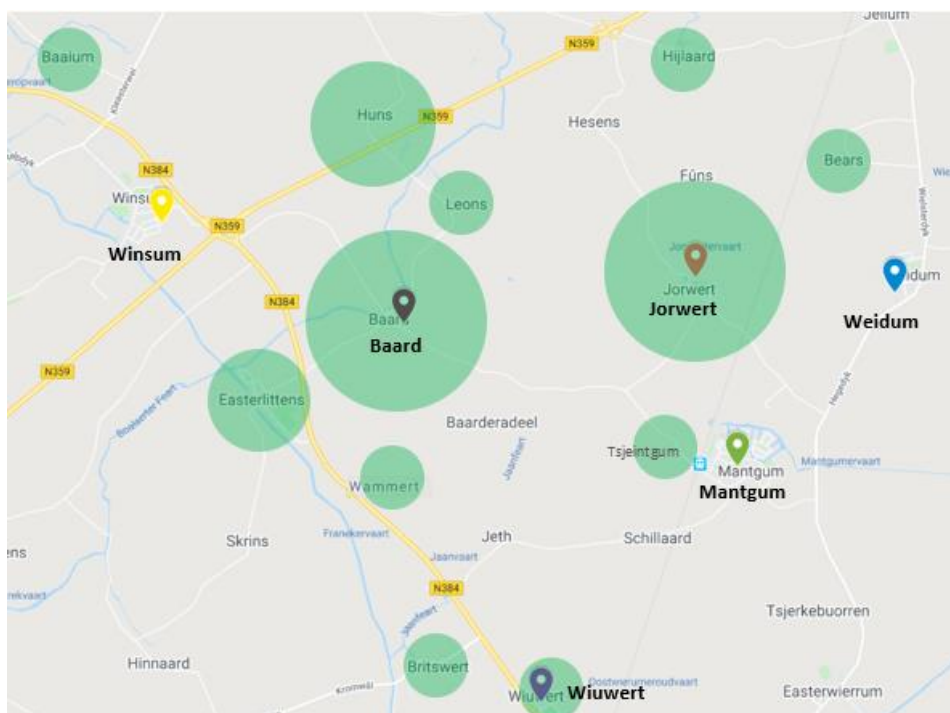
Te verwachten leerlingenstromen

Het huidig en potentieel voedingsgebied van de scholen wordt in deze alinea in kaart gebracht. Met name de verwachte toekomstige leerlingenstromen spelen een grote rol in de locatiekeuze. In figuur 1 op de volgende pagina is het huidige voedingsgebied van de scholen in Jorwert en Baard weergegeven (cirkels). Tevens zijn de scholen van de Gearhing in deze omgeving in kaartgebracht (locatiewijzer).

Figuur 1. Huidig voedingsgebied Baard en Jorwert (postcodes DUO, 1-10-2019)

Door het unieke concept van de regioschool wordt verwacht dat mogelijk ook bewoners uit andere dorpen of steden dan het in huidige voedingsgebied voor de school zullen kiezen. Figuur 2 weergeeft de dorpen in het potentieel voedingsgebied.

Figuur 2. Potentieel voedingsgebied Regioschool

Naast de dorpen in figuur 1 is het ook mogelijk dat in de toekomst leerlingenstromen ontstaan vanuit grotere dorpen of steden waar al grotere scholen staan zoals Mantgum, Winsum of Leeuwarden. Zij kiezen de school op basis van onderwijsinhoudelijke overwegingen en zijn bereid verder een grotere afstand af te leggen naar een school.

Scenario 1. Baard ligt redelijk in het midden van het (potentieel) voedingsgebied waardoor naar verwachting leerlingenstromen uit Baard, Easterlittens, Jorwert, Huns, Leons, Tsjeintgum en Wammert kunnen ontstaan. Tevens zijn er momenteel ook leerlingenstromen naar Baard vanuit Baaium, Wiuwert en Britswert ondanks dat er voor deze dorpen andere scholen op kleinere afstand liggen. Bewoners uit Hijlaard zullen gezien de afstand mogelijk eerder kiezen voor de school in Weidum.

Afstand tot de Stjelp in Baard	
Baaium	5,2 km
Britswert	4,8 km
Easterlittens	1,6 km
Hijlaard	5,4 km
Huns	2,6 km
Jorwert	3,9 km
Leeuwarden	15 km
Leons	1,6 km
Mantgum	4,1 km
Tsjeintgum	3,2 km
Wammert	2,6 km
Winsum	4,0 km
Wiuwert	5,1 km

Scenario 2. Jorwert ligt meer aan de westkant van het (potentieel) voedingsgebied. Er zullen naar verwachting leerlingenstromen ontstaan uit Baard, Hijlaard, Tsjeintgum en Jorwert. Bewoners uit Easterlittens, Huns, Leons en Baaiem zullen gezien de afstand mogelijk eerder kiezen voor de school in Winsum en bewoners in Wammert voor de school in Wiuwert.

Afstand tot de Krunenstrobbe in Jorwert	
Baard	3,9 km
Baaium	9,4 km
Britswert	7,4 km
Easterlittens	5,5 km
Hilaard	3,8 km
Huns	5,9 km
Leeuwarden	13,4 km
Leons	5,5 km
Mantgum	3,0 km
Tsjeintgum	2,4 km
Wammert	6,4 km
Winsum	7,9 km
Wiuwert	7,4 km

Scenario 3. Betreft dit scenario is nog geen uitspraak te doen op basis van kilometerafstanden.

3.2 Economisch

Kosten van huisvesting en exploitatie

Scenario 1. Het schoolgebouw van de Stjelp in Baard is gebouwd in 1987 en in 2006 is er een stuk aangebouwd. De totale oppervlakte bvo is 446 m². Daarnaast is er in 2013 een asbestonderzoek gedaan. Uit dit rapport blijkt dat er geen asbest in het gebouw aanwezig is. Naast het schoolgebouw ligt een sportveld. Dit kan dienen als extra ruimte tijdens de pauzes. Op basis van het MJOP zijn de volgende onderhoudskosten per jaar bekend (Lindhorst, 2019):

2020*	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal
€20.502	€4.452	€20.731	€4.963	€31.144	€4.452	€0	€0	€0	€0	€86.243

*niet bekend welk bedrag tot op heden is besteed aan onderhoud

Scenario 2. Het schoolgebouw van de Krunenstrobbe is gebouwd in 1954, in 1985 is er een deel bij aangebouwd. De totale oppervlakte bvo is 455 m². Er is in 2013 een asbestonderzoek gedaan. Uit dit rapport blijkt dat er asbest in het gebouw aanwezig is. Dit komt voor in het plaatmateriaal op de zolder onder de CV-ketel en in het buismateriaal van de riolering. Naast het schoolgebouw staat 'Ons Huis' momenteel leeg. Het dorp geeft aan mee te willen denken en het gebouw ter beschikking te willen stellen voor bijvoorbeeld een bso, crèche of speelleergroep.

Op basis van het MJOP zijn de volgende onderhoudskosten van de Krunenstrobbe per jaar bekend (Lindhorst, 2019):

2020*	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal
€8.645	€4.4724	€7.336	€26.890	€32.371	€0	€0	€0	€0	€0	€79.966

*niet bekend welk bedrag tot op heden is besteed aan onderhoud

Scenario 3. Niet van toepassing.

Leefbaarheid van de omgeving

Scenario 1. Het verdwijnen van de school uit Jorwert kan het dorp minder aantrekkelijk maken voor jonge ouders wat de krimp en vergrijzing kan versterken. Wanneer als gevolg van fusie de laatste school in een dorp moet sluiten, dan kan met de dorpsgemeenschap worden verkend welke andere sociale structuren in de wijk als vangnet voor de leefbaarheid kunnen fungeren. Er wordt op relatief kleine afstand een regioschool gebouwd in Baard en daarom zullen de effecten minimaal zijn.

Scenario 2. Het verdwijnen van de school uit Baard kan het dorp minder aantrekkelijk maken voor jonge ouders wat de krimp en vergrijzing kan versterken. Wanneer als gevolg van fusie de laatste school in een dorp moet sluiten, dan kan met de dorpsgemeenschap worden verkend welke andere sociale structuren in de wijk als vangnet voor de leefbaarheid kunnen fungeren. Er wordt op relatief kleine afstand de regioschool in Jorwert gebouwd en daarom zullen de effecten beperkt zijn.

Scenario 3. Betreft dit scenario is nog geen uitspraak te doen.

3.3 Sociaal-maatschappelijk

Imago

Scenario 1, scenario 2 en scenario 3. Op 4 maart 2020 is met de bewoners uit verschillende dorpen in de omgeving gesproken over de krimp in de regio en het scenario van de regioschool. Dit scenario werd over het algemeen erg positief ontvangen. De nieuwe regioschool biedt een duidelijk perspectief voor de ouders die nu en in de toekomst moeten gaan kiezen. De school met kinderopvang (en eventueel andere voorzieningen) biedt kansen voor een verrijking van voorzieningen en faciliteiten en kan een impuls zijn voor de dorpen.

Risico op leerlingenverlies

In alle **drie de scenario's** is het noodzakelijk dat de leerlingen behouden blijven voor de scholen. Er is wel volume nodig om een en ander te kunnen realiseren.

Kind centraal

Voor **alle drie de scenario's** geldt dat de grootste meerwaarde van de samenwerking leidend tot een regioschool voor de leerlingen is dat de samenvoeging een belangrijk positief effect op het onderwijs en op de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen, door vergroting van de 'peer group' in de directe omgeving. Daarbij is de intentie om in een 'maatklas-concept' inclusief onderwijs aan te bieden, waarin alle leerlingen welkom zijn.

Aansluiting zorg-opvang

Alle drie de scenario's bieden kansen voor zorg- en opvangvoorzieningen in of nabij de dorpen.

Werkdruk leerkrachten

In **alle drie de scenario's** kunnen krachten gebundeld worden, expertise meer gedeeld en uren van leerkrachten effectiever ingezet worden door het organiseren van een grotere onderwijsvoorziening. Een groter leerlingenaantal leidt mogelijk tot grotere klassen. Meer leerlingen betekent meer leerkrachten. Niet-lesgevende taken kunnen op die manier over meer mensen worden verdeeld. Meer leerkrachten betekent meer collega's die met elkaar kunnen sparren en elkaar kunnen vervangen. Uiteindelijk zorgt het voor een verlaging van de werkdruk. Daarnaast kan het effect van lerarentekort op een grotere school makkelijker worden opgevangen dan op drie kleinere.

3.4 Technologisch (lees: huisvesting)

Toekomstbestendige huisvesting

Scenario 1. Er is door de gemeente geld gereserveerd voor de verbouw en indien van toepassing uitbreiding van een van de huidige scholen tot een regioschool. Het exacte bedrag is nog niet definitief vastgesteld. Er zijn op de Stijlp mogelijkheden tot uitbouw en verbouw. De technische uitwerking van dit scenario moet nog plaatsvinden.

Scenario 2. Er is door de gemeente geld gereserveerd voor de verbouw en indien van toepassing uitbreiding van een van de huidige scholen tot een regioschool. Het exacte bedrag is nog niet definitief vastgesteld. Er zijn op de Krunenstrobbe mogelijkheden tot uitbouw en verbouw. De technische uitwerking van dit scenario moet nog plaatsvinden.

Scenario 3. Nieuwbouw realiseren op een unilocatie in deze regio is financieel moeilijk haalbaar. Er is door de gemeente geld gereserveerd voor de verbouw van een van de

huidige scholen. Indien er gekozen wordt voor nieuwbouw op een andere locatie zal de gemeente dit bedrag moeten herzien om de regioschool te kunnen realiseren.

(Klimaat)technische en ruimtelijk-functionele kwaliteit

Scenario 1. Renovatie en indien van toepassing uitbereiding van de Stjelp in Baard moet zorgen voor een technische en functionele verbetering. Tevens is er een subsidie van € 3000,= beschikbaar om in het binnenklimaat te investeren. De ruimtelijke uitwerking van dit scenario moet nog plaatsvinden.

Scenario 2. Renovatie en indien van toepassing uitbereiding van de Krunenstobbe in Jorwert moet zorgen voor een technische en functionele verbetering. De ruimtelijke uitwerking van dit scenario moet nog plaatsvinden.

Scenario 3. Nieuwbouw kan zorgen voor een zo optimaal mogelijk technisch en ruimtelijk-functionele kwaliteit van het gebouw.

Bereikbaarheid en verkeersveiligheid

Scenario 1. Om de regioschool in Baard goed bereikbaar te maken is het noodzakelijk om naar de infrastructuur te kijken. De sluiting van de scholen in de andere dorpen zorgt voor een grotere toestroom naar Baard. De bereikbaarheid van de Stjelp in Baard is goed, de doorgaande weg zorgt voor een gemakkelijke doorstroom met de auto. Bovendien wordt de verkeersveiligheid door deze weg niet belemmerd want overdag is deze vrij rustig. Er zijn wel zorgen rondom het wegennetwerk, men is van mening dat die niet fietsveilig is voor leerlingen.

Gezien de toegenomen reisafstand zullen er meer auto's op de piekmoment bij de school zijn. Parkeren kan op de parkeerplaatsen rondom de school. Er zal nader bekeken moeten worden of dit in behoefte voldoet.

Scenario 2. Om de regioschool in Jorwert goed bereikbaar te maken is het noodzakelijk om naar de infrastructuur te kijken. De sluiting van de scholen in de andere dorpen zorgt voor een grotere toestroom naar Jorwert. De bereikbaarheid van de Krunenstobbe is goed, men kan de school vanaf twee kanten tegemoet lopen. Boven is de verkeersveiligheid hoog: er gaat geen doorgaande weg door Jorwert en er rijdt relatief weinig verkeer.

Gezien de toegenomen reisafstand zullen er meer auto's op de piekmoment bij de school zijn. Parkeren kan plaatsvinden aan beide kanten van de school. Er zal nader beken moeten worden of dit voldoet in de behoefte. Er zijn wel zorgen rondom het wegennetwerk, men is van mening dat die niet fietsveilig is voor leerlingen.

Scenario 3. Betreft dit scenario is hier nog geen uitspraak over te doen.

3.5 Ecologisch

Duurzame en onderhoudsarme huisvesting

Scenario 1. In geval van renovatie en indien van toepassing uitbereiding van de Stjelp in Baard kunnen investeringen worden gedaan op het gebied van duurzaamheid. Dit brengt naar verwachting (hoge) kosten met zich mee. Daarnaast kunnen er stappen worden gezet richting onderhoudsarme huisvesting.

Scenario 2. In geval van renovatie en indien van toepassing uitbereiding van de Krunenstrobbe in Jorwert kunnen investeringen worden gedaan op het gebied van duurzaamheid. Dit brengt naar verwachting (hoge) kosten met zich mee. Daarnaast kunnen er stappen worden gezet richting onderhoudsarme huisvesting. Uit een onderzoek (2013) blijkt dat er asbest in het gebouw aanwezig is. Dit komt voor in het plaatmateriaal op de zolder onder de CV-ketel en in het buismateriaal van de riolering.

Scenario 3. De nieuwbouw van de regioschool biedt kansen om energie neutraal en circulair te bouwen. Het onderwerp duurzaamheid leeft bij de bewoners in de omgeving. Het bouwen van een energie neutrale en circulaire school biedt een mooie kans om aan deze wensen te voldoen ook gezien de toekomst. Duurzame huisvesting brengt naar verwachting (hoge) kosten met zich mee. Daarnaast kunnen er investeringen worden gedaan voor onderhoudsarme huisvesting.

3.6 Politiek

Voorzieningenplanning gemeente Leeuwarden

Scenario 1. De gemeente Leeuwarden heeft de regioschool opgenomen in de voorzieningenplanning 2020-2030 en voldoet daarmee aan de behoefte vanuit de dorpen Baard, Jorwert, Easterlittens, Huns en Leons. Daarnaast is de regioschool in lijn met de IKA-visie van de gemeente.

Wanneer schoolgebouwen sluiten, vallen gebouwen terug aan de gemeente. Indien de gemeente geen nieuwe bestemming voor het gebouw heeft en sloop de enige optie is, moet de boekwaarde worden afgeschreven.

Boekwaarde per januari 2019		
De Stjelp (Baard)	€264.000,-	446 m ²
De Krunenstrobbe (Jorwert)	€119.000,-	455 m ²

De renovatie en indien van toepassing uitbereiding in **scenario 1 en scenario 2** en de nieuwbouw in **scenario 3** komt ook voor rekening van de gemeente. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor de verkeersveiligheid en de sociale voorzieningen in de dorpen. De sluiting van de scholen zorgt voor meer verkeer op andere locaties. Daarnaast heeft de sluiting van een school invloed op de bezetting van bijvoorbeeld het dorpshuis en indien aanwezig kinderopvang en gymlokalen.

4 Conclusie

Alles overwegende kunnen we concluderen dat scenario 1 het voorkeursscenario is. Hoewel we ons realiseren dat stakeholders, waaronder ouders en bewoners wellicht liever een ander scenario als voorkeursscenario hadden willen hebben lijkt scenario 1 de meest kansrijke situatie te creëren. Qua beleving zal zowel bij scenario 1 als scenario 2 de impact op de dorpen groot zijn. Het gaat zowel in Baard als in Jorwert over de laatste school in het dorp met een lange bestaansgeschiedenis. De emoties die een rol zullen spelen bij het sluiten van een school zullen vergelijkbaar zijn.

Qua leerlingentaantallen voor wat betreft de prognoses is de situatie in Baard gunstiger dan in Jorwert. Baard heeft meer leerlingen, Jorwert zakt per 01-10-2021 onder de instandhoudingsnorm. Op dat moment stopt de bekostiging aan het eind van het schooljaar en daarmee de school per 01-08-2022.

Nieuwbouw lijkt geen optie, dit vraagt een flinke investering terwijl twee relatief goede gebouwen verlaten gaan worden. De overeenkomst tussen scenario 1 en scenario 2 is dat beide locaties een vergelijkbaar aantal vierkante meter hebben. Echter vraagt de locatie in Jorwert aandacht aangezien daar asbest in het gebouw aanwezig is. De overige kosten voor onderhoud zijn vergelijkbaar. Locatie Baard daarentegen heeft op dit moment de hoogste boekwaarde.

Het belangrijkste argument echter is de te verwachten leerlingenstromen. Het potentieel aan nieuwe leerlingen wanneer gekozen wordt voor Baard lijkt groter te zijn dan wanneer gekozen wordt voor Jorwert. In Jorwert en omgeving kunnen jonge ouders en hun kinderen makkelijker kiezen voor twee gezonde scholen in Mantgum en Weidum, rondom Baard liggen veel dorpen waar potentiële ouders kunnen kiezen voor Baard.

De inschatting is dat de potentiële leerlinginstroom groter is voor de korte en voor de langere termijn wanneer de keuze gemaakt wordt voor de locatie Baard. Op deze manier kan een duurzame onderwijsvoorziening voor langere tijd gerealiseerd worden.

Bronnen

CBS (2019) Regionale bevolkings- en huishoudensprognose. Geraadpleegd op 11 november 2019, via [file:///pentarho-ad01/HOME\\$/VBoon/Downloads/2019ST29%20Regionale%20bevolkings%20en%20huishoudensprognose%2020192050%20belangrijkste%20uitkomsten.pdf](file:///pentarho-ad01/HOME$/VBoon/Downloads/2019ST29%20Regionale%20bevolkings%20en%20huishoudensprognose%2020192050%20belangrijkste%20uitkomsten.pdf)

CBS (2019) Ontwikkelingen 4 tot en met 11 jarige bevolking in de periode 2018 – 2050. Geraadpleegd op 11 november 2019, via <https://www.onderwijsincijfers.nl/kengetallen/documenten/rapporten/2019/09/19/ontwikkeling-4--tot-en-met-11-jarige-bevolking-in-de-periode-2018-2050>

ICS Adviseurs (2020) Voorzieningenplanning Leeuwarden 2021 - 2030

Lindhorst (2019) 19 Krunen '19. MJOP De Krunenstrobbe

Lindhorst (2019) 06 Stjelp '19. MJOP De Stjelp

Wilma de Vries, Arjen Brander, Lotte Piekema, Henk Fernée en Truus de Witte (2019) Leven in Fryslân, Fries Sociaal Planbureau